

Nr 27

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960 (nr 74), m. m.

Genom en den 4 februari 1966 dagtecknad proposition, nr 30, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen följande förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960 (nr 74); och

2) lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 mars 1964 (nr 63) om kommunal beredskap.

Lagförslagen har följande lydelse.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 40 § 1 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960 (nr 74)

Härigenom förordnas, att 40 § 1 mom. civilförsvarslagen den 22 april 1960¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

40 §.

1 mom. Det åligger kommun att

a) genom sina — — — — — och dylikt;

b) i enlighet med gällande organisationsplan inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar för vatten-, gas-

b) i enlighet med gällande organisationsplan inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar som äro avsedda

¹ Senaste lydelse av 40 § 1 mom. se 1964: 65.

och elektricitetsförsörjningen så ock under civilförsvarsberedskap, i den omfattning civilförsvarsstyrelsen eller efter dennas allmänna anvisningar länsstyrelsen bestämmer, utföra skyddsrum och vidtaga andra byggnadstekniska åtgärder avseende det lokala civilförsvaret, oaktat åtgärderna icke upptagits i organisationsplanen;

c) utföra källarmursgenombrott — — — under mörkläggning.

uteslutande för brandförsvarets försörjning med vatten så ock under civilförsvarsberedskap, i den omfattning civilförsvarsstyrelsen eller efter dennas allmänna anvisningar länsstyrelsen bestämmer, utföra skyddsrum och vidtaga andra byggnadstekniska åtgärder avseende det lokala civilförsvaret, oaktat åtgärderna icke upptagits i organisationsplanen;

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

Förslag

till

L a g

angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 20 mars 1964 (nr 63)
om kommunal beredskap

Härigenom förordnas, att 6 § lagen den 20 mars 1964 om kommunal beredskap skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse).

6 §.

Det åligger — — — — — av kommunen.

Kommun, som — — — — — efter krigsskador.

Efter länsstyrelsens förordnande är kommun skyldig att vidtaga med hänsyn till planlagd inkvartering i kommunen erforderliga särskilda anordningar eller förberedelser för vattenförsörjningen och den allmänna hälsovården.

Efter länsstyrelsens förordnande är kommun skyldig att vidtaga reservanordningar för gas-, vatten- och elektricitetsförsörjningen samt de särskilda anordningar eller förberedelser för vattenförsörjningen och den allmänna hälsovården som behövas med hänsyn till planlagd inkvartering i kommunen. I fråga om kommuns skyldighet att vidtaga reservanordningar som äro avsedda uteslutande för brandförsvarets för-

*sörjning med vatten gäller dock
40 § 1 mom. b) civilförsvarslagen
den 22 april 1960 (nr 74).*

Förberedelserna skola — — — — — vara utsatt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att kommuns skyldighet att vidta reservanordningar för gas-, vatten- och elektricitetsförsörjningen under krig i huvudsak regleras i lagen om kommunal beredskap i stället för som f. n. i civilförsvarslagen. Förslaget innebär dessutom en höjning av statsbidragsnormen från två tredjedelar till minst 90 % av skäligen kostnader.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1966.

Gällande bestämmelser

I samband med att en ny organisation för civilförsvaret fastställdes år 1959 (prop. 1959: 114, SU 85, rskr 233) avgränsades civilförsvarets uppgifter enligt den principen att civilförsvaret inte skall svara för sådan verksamhet som kan fullgöras av ordinarie samhällsorgan. Genom civilförsvarslagen den 22 april 1960 (nr 74) (prop. 1960: 5, L²U 3, rskr 133), som bygger på denna princip, överfördes ansvaret för åtskilliga uppgifter från civilförsvaret till andra samhällsorgan, främst kommunerna. Sedermera reglerades kommunernas skyldigheter i fråga om dessa uppgifter i lagen den 20 mars 1964 (nr 63) om kommunal beredskap (prop. 1964: 4, L²U 11, rskr 90).

I 6 § andra stycket lagen om kommunal beredskap föreskrivs sålunda att kommun är skyldig att vidta förberedelser för att kommunalteknisk verksamhet i erforderlig omfattning skall kunna tas upp på nytt efter krigsskador. Denna bestämmelse avser reparationsberedskap för sådan verksamhet som kommun bedriver redan i fredstid, t. ex. distribution av gas, värme, vatten och elektricitet, renhållning samt ansvar för samfärdsleder, kommunikationer och avlopp. Enligt 6 § tredje stycket kan länsstyrelsen förordna att kommun skall vidta särskilda anordningar eller förberedelser för att trygga vattenförsörjningen om det behövs med hänsyn till planlagd inkvartering i kommunen. Länsstyrelsen kan enligt 7 § ålägga kommun att redovisa sina förberedelser i särskild plan.

Vissa bestämmelser om kommunernas skyldigheter på detta område

återfinns dock alltså i civilförsvarslagen. Det åligger sålunda kommun enligt 40 § 1 mom. b) att i enlighet med gällande organisationsplan vidta reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen. Här avses anordningar för att ersätta vad som har förstörts eller för att på annat sätt än det fredsmässiga tillgodose behov av sådan försörjning. Anordningarna hänför sig även här till sådan verksamhet som kommunen bedriver redan i fredstid. Enligt 40 § 1 mom. d) åligger det kommun att vårda och underhålla de under b) i samma moment omnämnda anordningarna. Organisationsplan upprättas av länsstyrelsen och fastställs av civilförsvarsstyrelsen.

För kostnad för beredskapsåtgärder som kommun har vidtagit enligt organisationsplan eller särskilt förordnande och för plan som kommun har upprättat på grund av länsstyrelsens förordnande utgår statsbidrag. Enligt lagen om kommunal beredskap utgår bidrag med 90 % av skälig kostnad och enligt civilförsvarslagen med två tredjedelar av skälig kostnad. Kungl. Maj:t kan dock enligt båda lagarna bestämma att högre bidrag skall utgå.

För vård och underhåll enligt 40 § 1 mom. d) civilförsvarslagen utgår icke statsbidrag.

Riksdagsbehandling 1965

Vid 1965 års riksdag yrkades i två likalydande motioner (I: 517 och II: 610) att riksdagen skulle begära förslag om sådan lagändring att regleringen av kommuns skyldighet att vidta reservanordningar för kommunalteknisk verksamhet förs över från civilförsvarslagen till lagen om kommunal beredskap, varigenom statsbidrag för kostnad för sådana anordningar kommer att utgå efter samma grunder som gäller för övriga kommunala beredskapskostnader.

Andra lagutskottet som behandlade motionerna hemställde i sitt utlåtande (nr 15) att motionerna inte skulle föranleda någon riksdagens åtgärd. I en vid utskottsutlåtandet fogad reservation tillstyrktes emellertid motionsyrkandet. I motiveringen till reservationen anfördes att det inte fanns några bärande skäl för att ha andra statsbidragsregler i fråga om reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen än när det gäller övriga kommunala beredskapskostnader för vilka statsbidrag utgår. Reservanterna hänvisade vidare till att behovet av reservanordningar till övervägande del hänförde sig till den kommunala beredskapsverksamheten och att det här endast i mindre utsträckning var fråga om ett civilförsvarsintresse. Statsbidrag för reservanordningar borde lämnas enligt samma grunder som för särskilda anordningar enligt 6 § tredje stycket lagen om kommunal beredskap. Enligt reservanternas mening borde regleringen av kommunernas uppgifter i fråga om reservanordningar för kommunalteknisk verksamhet föras över till lagen om kommunal beredskap.

Riksdagen beslöt i enlighet med reservationen (rskr. 77).

Föredraganden

Föredraganden, statsrådet Lundkvist, har under hänvisning till den ståndpunkt riksdagen intagit år 1965 föreslagit, att kommuns skyldighet att vidta reservanordningar för gas-, vatten- och elektricitetsförsörjningen i huvudsak regleras i lagen om kommunal beredskap i stället för i civilförsvarslagen samt att skyldigheten bör vara beroende av förordnande av länsstyrelsen.

Föredraganden har vidare anfört följande.

När civilförsvaret träder i verksamhet övergår det kommunala brandförsvaret till att bli en del av civilförsvaret. Civilförsvarets behov av vattenförsörjning för brandförsvaret bör därför alltjämt tillgodoses inom ramen för civilförsvarslagstiftningen. Jag förordar att i civilförsvarslagen föreskrivs skyldighet för kommun att enligt gällande organisationsplan vidta reservanordningar avsedda utslutande för brandförsvarets försörjning med vatten. Sådana reservanordningar är t. ex. branddammur samt tillfartsvägar och andra anläggningar i anslutning till dessa. Reservanordningar för vattenförsörjning, som visserligen är avsedda för allmänhetens behov men samtidigt kan tjäna brandförsvaret, regleras med denna lösning i lagen om kommunal beredskap.

I enlighet med riksdagens beslut föreslår jag vidare att statsbidrag till kostnad för sådana reservanordningar som kommun åläggs att vidta enligt lagen om kommunal beredskap skall utgå efter samma grunder som i övrigt gäller för statsbidrag enligt denna lag.

Bestämmelserna om statsbidrag för särskilda anordningar för vattenförsörjningen i inkvarteringsområde finns i 15 § lagen om kommunal beredskap där en hänvisning görs till 6 § tredje stycket samma lag. Bestämmelsen om reservanordningar bör föras in i sistnämnda lagrum. Därigenom kommer reglerna om statsbidrag i 15 § att gälla även kostnad för sådana anordningar.

Föreskrifter om reservanordningar för brandförsvarets vattenförsörjning bör tas in i 40 § 1 mom. b) civilförsvarslagen.

Lagändringarna bör träda i kraft den 1 juli 1966.

Utskottet

Enligt civilförsvarslagen åligger det kommun att i enlighet med gällande organisationsplan vidta reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen. Statsbidrag utgår i princip med två tredjedelar av skäliga kostnader för anordningarna. I lagen stadgas vidare, att kommun skall vårda och underhålla reservanordningarna. För kostnad, som i följd av denna skyldighet uppstår för kommun, utgår däremot icke statsbidrag.

I propositionen föreslås att kommuns skyldighet att vidta angivna reservanordningar från och med den 1 juli 1966 i huvudsak skall regleras i lagen om kommunal beredskap i stället för i civilförsvarslagen. Förslaget inne-

bär, att den nu gällande statsbidragsnormen höjes till 90 procent av skäliga kostnader.

I det förslag till ändringar i lagen om kommunal beredskap, som sålunda föreligger, har inte upptagits någon motsvarighet till stadgandet i civilförsvarslagen om kommuns skyldighet att vårda och underhålla reservanordningarna. Detta skulle kunna ge anledning till antagandet att sådan vård- och underhållsskyldighet icke skall föreligga om förslaget genomföres. För att undanröja varje tvekan i detta avseende vill utskottet framhålla att någon ändring inte är avsedd beträffande denna kommunens skyldighet.

Utöver vad ovan anförts har de i propositionen framlagda förslagen icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet får således hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 30.

Stockholm den 15 mars 1966

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: fru Carlqvist, herr Lars Larsson, fru Nilsson, herrar Eric Carlsson, Edström, Hübinette, Wanhainen och Kilsmo;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Lundberg, Rimmerfors, fru Svensson, herrar Johansson i Skärstad, Ringaby, Carlsson i Göteborg och fru Skantz.